

- *Культурна дипломатія.* Через мілітарну естетику Україна несе світу правду про війну, привертає увагу та отримує підтримку.

Отже, мілітарна естетика української культури 2022–2025 років є не лише відображенням воєнної дійсності, а й потужним інструментом національного єднання, опору та культурної дипломатії. Вона допомагає українцям осмислити події війни, зберегти пам'ять про героїв та зміцнити свою національну ідентичність у найскладніші часи.

Список використаних джерел:

1. Копієвська О. Р. Трансформаційні процеси в культурі сучасної України. Київ: НАККіМ, 2014. 296 с.
2. Мироненко Т. Режисери озброїлися камерами. Які фільми знімають про війну. *Журнал Forbes Ukraine*. 2022. URL: <https://forbes.ua/lifestyle/rezhiseri-ozbroilis-kamerami-vtorgnennya-sprichinilo-bum-dokumentalnogo-kino-v-ukraini-yaki-filmi-znimayut-pro-viynu-13102022-8968> (дата звернення: 03.06.2025).
3. Стасов О. Біль сповільнює час: 15 нових пісень війни. *Суспільне Культура*. 2022. URL: <https://suspilne.media/culture/246274-bil-spovilnue-cas-15-novih-pisen-vijni/> (дата звернення: 03.06.2025).

УДК: 37.01:378

Світлана Литвинська, канд. філол. наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

КЛАСИФІКАЦІЯ ВИДІВ ПЛАГІАТУ: КОМПЛЕКСНИЙ ОГЛЯД

Анотація. Академічний плагіат визнано поширеною формою порушення академічної доброчесності. Визначено стандартні види плагіату: пряме копіювання, мозаїчний плагіат, перефразований плагіат, плагіат ідей, самоплагіат, плагіат з інтернету. Проаналізовано авторські класифікації плагіату і способи приховування плагіату – від дослівного копіювання і до маніпулювання текстом.

Ключові слова: академічна доброчесність, плагіат, класифікація видів плагіату, способи приховування плагіату.

Плагіат є серйозним порушенням принципів академічної доброчесності, що дискредитує наукові дослідження та освітній процес, імідж закладу вищої освіти чи наукової установи. Згідно зі статтею 42 Закону України «Про освіту», академічний плагіат – це «оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості), та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства» [2]. Також у законі названо два

основні види академічного плагіату – оприлюднення чужих результатів досліджень як власних і оприлюднення матеріалів без зазначення авторства.

Щоб уникнути або виявити плагіат, потрібно чітко знати його види та способи приховування від перевірок. По-перше, науковою спільнотою визнано класифікацію видів плагіату, що базується на загальновизнаних академічних підходах, які впроваджені в Україні та у розвинених країнах світу. Ці види вважаються стандартними у сфері академічної доброчесності, а саме: пряме копіювання, мозаїчний плагіат, перефразований плагіат, плагіат ідей, самоплагіат, плагіат з інтернету.

По-друге, виокремлено ще такий розповсюджений вид плагіату як «ненавмисний плагіат». Це порушення академічної етики, спричинене механічними / технічними недоопрацюваннями або помилками в оформленні цитувань чи бібліографічних описів. Тому авторам потрібно бути уважними під час написання й оформлення своїх творів.

Рисунок 1 – Основні види плагіату

Вагомий внесок у дослідження академічної недоброчесності зробила українська дослідниця О. М. Рижко. У своєму дисертаційному дослідженні «Плагіат у соціальнокомунікаційному вимірі початку XXI століття: природа явища та історія боротьби» [1] вона обґрунтувала поняття «текстів з ознаками девіацій» і зробила авторську класифікацію плагіату: *плагіат ідей, самоплагіат, рерайтинг, перенасичення тексту цитатами, компіляцію, копінаст, парафраз, а також фабрикацію та фальсифікацію даних*. У такий спосіб авторка розширила базову

класифікацію і доповнила такими підвидами: *клон, TRL-C, find-replace, remix, гібрид, mashup*.

Крім того, наразі описано й систематизовано різні способи привласнення авторства чужої роботи – від дослівного копіювання і до маніпулювання текстом, щоб приховати плагіат. Наприклад:

- подання цілого твору як власного;
- копіювання розділу книги;
- використання чужої дисертації;
- переклад та подання тексту як оригіналу;
- пряме копіювання великих обсягів тексту;
- копіювання тексту з незначними змінами форматування;
- переклад без посилання;
- використання чужої роботи як шаблону;
- заміна слів у тексті синонімами;
- перефразовування на рівні фраз;
- зміна граматичної структури речень і словосполучень;
- використання перифразів;
- компіляція і мозаїчний плагіат;
- використання джерел для маскувння плагіату;
- неправильне цитування для приховування джерела;
- поєднання оригінального та скопійованого тексту;
- використання різних джерел і їх поєднання.

Окрім зазначеної класифікації, науковці запропонували й інші підходи до виокремлення таких видів плагіату, як *дослівне копіювання, парафразування, переклад без посилання, плагіат ідей, мозаїчний плагіат, самоплагіат та ін.* Ці класифікації допомагають детальніше вивчити різні аспекти плагіату та розрізнити його конкретні прояви.

Вартими уваги є класифікації плагіату, розроблені Scribbr, ACM Digital Library, PlagiarismSearch.com. Так освітній ресурс Scribbr розрізняє: *глобальний плагіат, дослівний плагіат, перефразування без посилання, мозаїчний плагіат, самоплагіат*.

ACM Digital Library в систематичному огляді репрезентовано технічно орієнтовану класифікацію плагіату: *дослівне копіювання, парафразування, перекладний плагіат, плагіат ідей, технічні маніпуляції, неправильне цитування*.

Різні освітні платформи також пропонують свої класифікації плагіату. Наприклад, ресурс PlagiarismSearch.com розрізняє плагіат за інтенсивністю: *повний плагіат; суттєвий плагіат і мінімальний плагіат*.

У якості узагальнення, пропонуємо для класифікування використовувати такі десять видів плагіату:

1. *Clone*: копіювання (слово в слово) чужого тексту й видавання його за свій.
2. *CTRL-C*: твір містить значну частину тексту одного джерела без змін.
3. *Find-Replace*: у творі збережено основний зміст чужого джерела, але змінено ключові слова і фрази.
4. *Remix*: упорядковані парафрази матеріалів кількох джерел.
5. *Recycle*: дублювання автором власних результатів («самоплагіат»).
6. *Hybrid*: синтез цитованих джерел і скопійованих абзаців без посилання.
7. *Mashup*: компіляція скопійованих матеріалів із декількох джерел.
8. *404 Error*: текст містить посилання на неіснуючі / недостовірні джерела.
9. *RSS Feed*: у творі всі цитати правильно оформлені, але майже нема оригінальних авторських ідей.
10. *Re-tweet*: твір дублює формулювання та/або структуру первісного (автентичного) тексту, хоча подано посилання на джерела.

Отже, класифікування видів плагіату й способів його приховування є актуальною проблемою, над якою працюють науковці з різних країн. Дотримання принципів академічної доброчесності є критично важливим для підвищення якості освіти, висвітлення результатів оригінальних досліджень.

Список використаних джерел

1. Про освіту: Закон України від 05 верес. 2017 р. № 2145-VIII. *Офіційний портал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 03.06.2025).
2. Рижко О. М. Плагіат у соціальнокомунікаційному вимірі початку ХХІ століття: природа явища та історія боротьби: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра наук із соц. комунікацій: 27.00.01. Київ, 2018. 28 с.

